

Svar til Framlegg til rettskrivingsendringar i bokmål og nynorsk 2023

Punkt 5.2.

Språkrådet foreslår å fjerne følgende hv/kv-former fra bokmålsnorma: *hvitbjørn, kvelv, kvelve, kvelving, kves, kvese, kvil, kvile, kvit, kvitt, kvite, kvitne* og *kvite*. Samtidig beholdes begge former i orda *hval, kvass, kvesse, kvin, kvine* og *kviskre*. Endringa er ifølge framlegge motivert av «bruken i bokmålstekster» og «systematiske undersøkelser» av denne. Med andre ord legges usus-prinsippet til grunn. I tillegg nevnes det eksplisitt at endringa er i tråd med stramhetsprinsippet, og Språkrådet nevner attpåtil at enkelhetsprinsippet er lagt til grunn i avnormeringa av sammensetninger med *kvit-*.

For å begynne med det siste: Det er vanskelig for oss å se hvordan bokmålsnorma blir enklere av de foreslåtte endringene der visse ord tillates skrevet med *kv-*, mens andre kun kan skrives med *hv-*. Vi har vanskelig for å tro at en språkbruker finner det intuitivt at *kval* aksepteres, men ikke *kval*. Framlegget i punkt 5.2. virker såleis som helhet å være i konflikt med enkelthetsprinsippet.

Av nysgjerrighet har vi også undersøkt i hvilken grad både de foreslått fjernede og beholdte *kv-*formene er i bruk i moderne bokmål. Her har vi undersøkt Habit-korpuset og Leksikografisk bokmålskorpus for å få et blikk på bruken i både uredigerte og redigerte tekster. Mange av orda i framlegget er homografiske med andre lemma, hvilket vanskeliggjør en eksakt beregning av hvert lemmas forekomster (dette gjelder særlig *kval*). Tallene nedenfor er derfor estimer basert på søk og skumlesing av konkordanser og kollokater.

Ord	Antall forekomster Habit	Antall forekomster LBK
hvitbjørn	1	1
kvelv*	>60	Ca. 10
kves/kvese	Ca. 15	Ca. 10
kvil/kvile	>800	>50
kvit/kvite	>1980	>140
kvitne	4	5
kval	Ca. 100	<100
kvass/kvesse	>1500	>180
kvin/kvine	>130	>15
kviskre	>60	>5

Et første poeng vi kan gjøre med utgangspunkt i tabellen over, er at samtlige ordformer er belagt i både uredigerte og redigerte bokmålstekster. Om vi betrakter orda gruppevis, altså de Språkrådet ønsker fjernet og de som beholdes, fins det ingen åpenbar forskjell i antall forekomster mellom disse gruppene. Spesielt *kvil** og *kvit** har rikelig med forekomster, særlig i Habit. En skulle forvente at disse ordformene var sjeldne i redigerte tekster der redaksjonelle linjer systematisk diskriminerer slike varianter, men selv her (altså i LBK) fins *kvil** og *kvite** i stort monn, helt på høyde med flere av de *kv-*formene Språkrådet foreslår å beholde.

I tillegg til dette, mener vi det er prinsipielt uheldig å redusere antall *kv-*former i bokmål. En (nesten) ensidig vektlegging av *hv-*former i bokmål, slik Språkrådet nå legger opp til, svekker kontakten

mellom bokmålet og talemålet mange steder i landet der bokmål dominerer som skriftspråk og kv-
dominerer i talen. Dette gjelder ikke bare i Nord-Norge og Trøndelag, men også på Vestlandet.

Vi kan altså ikke se hvordan framlegget i punkt 5.2. er i tråd med usus-prinsippet. Vi klarer heller ikke
å se hvorfor stramhetsprinsippet skulle trumfe både enkelhets- og ususprinsippet, og vi mener det er
uheldig hvis talemålsgrunnlaget for bokmål skal plasseres entydig i den sørøstlige delen av landet.

Samlet sett tilsier dette at vi mener at forslaget i 5.2. **ikke** bør bli gjennomført.

Mikkel Ekeland Paulsen og Agnete Nesse

På vegne av fagmiljøet i nordisk språkvitenskap,

Universitetet i Bergen